

Rīcībspēja Latvijā:

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

**autonomija
un monisms**

NAP2027 filozofija

- [7] ir pienācis laiks visaptverošām **pārmaiņām**;
- [8] **pārmaiņas** tehnoloģijās, valsts pārvaldē, sabiedrības organizācijā dažādās nozarēs un valsts attiecībās ar iedzīvotājiem. Centrā izvirzot cilvēka un tehnoloģiju mijiedarbību, tās ir **pārmaiņas** arī katram Latvijas cilvēkam un organizācijai.

inovācija/inovatīvs (visu vārda gramatisko formu skaits 67),
produktivitāte/produktīvs (37),
konkurētspēja (30),
eksports[spējīgs] (23),
ražīgums (8).

NAP2027: nepieciešama indivīda iniciatīva

- [35] Ikviens no mums ir Latvija,
- [35] tāpēc, mainoties valstij, mainos arī es un, mainoties man, mainās valsts;
- [35] Ikviens no mums var ietekmēt to, kāda būs mūsu zeme un tauta;

PAMATA PRETSTATĪJUMI

iedzīvotājs (162), cilvēks (77), person* (61), pilsonis (3), \leftrightarrow sabiedrība (156), grupa (43), tauta (11)

valsts (277), ministrija (20), [valsts/publiskā] pārvalde (12), valdība (8), Saeima (8)

Indivīds - sabiedrība

William James ([1890]1983)

I - subjektīvā izpratne par sevi,

Me - sava kermeņa sajūta, t.sk. pārdzīvotās emocijas.

G H Mead ([1934]1956)

I – organisma atbilde uz citu cilvēku attieksmēm;

Me – paša indivīda pieņemto citu cilvēku attieksmes, socializētais indivīds. *I* attiecības ar *me* ir indivīda reakcija uz sociālo situāciju, kas ir viņa pieredzes lokā, rēķinoties ar citiem.

The " I " gives the sense of freedom, of initiative The situation is there for us to act in a self-conscious fashion. We are aware of ourselves, and of what the situation is, but exactly how we will act never gets into experience until after the action takes place. (Mead p. 246)

Neirozinātne: zināšanas un emocijas

- **Prefrontālās garozas ventromediāls reģions vmPFC**

- **emociju un kognitīvo procesu mijiedarbībā.** Lēmumu pieņemšana, loģiskā un morālā spriešana; izvērtē mērķim atbilstīgo informāciju, t.sk. emocionālo, piešķirot vērtību iespējamajām izvēlēm. (Nicolle & Goel 2013).

James

I - subjektīvā izpratne par sevi,

Mead

I – organisma atbilde uz citu cilvēku attieksmēm;
Me – paša akceptētās citu cilvēku attieksmes

- **Priekšējā insulas garoza**

- Integrē ķermeņa iekšējās izjūtas, no ārējās vides ienākošos sensoriskos stimulus, pateicoties tiešam savienojumam ar mandeli piešķir tiem emocionālo nozīmi un koordinē ķermeņa emocionālo pārdzīvojumu.
- Rezentējot “manas sajūtas” par “šo lietu” nodrošina saskaņotu šī brīža uztveri, kā arī palīdz automātiski salīdzināt pagātnes, tagadnes un nākotnes sajūtas (Craig 2009).
- Vada uzvedības reakcijas → **emocijas tieši ietekmē uzvedību, apejot kognitīvo izvērtēšanu** (Gogolla 2017).

Me - sava ķermeņa sajūta, t.sk. pārdzīvotās emocijas.

Lēmumu pieņemšana neskaidrā situācijā

insula novērtē risku un vada lēmumu pieņemšanu →

***kognīcijas + ķermeņa izjūta + emocijas =
lēmums***

NAP2027 sadarbības un saliedētības imperatīvs: sausais atlikums

386.-392. pants konkretizē grupu dinamiku trijos līmeņos.

Neviena grupa nav nosaukta vārdā!

Eksplīcējot sekojošos pantus, esmu izsecinājis plānošanas periodā veicamos darbus:

A. Latvieši / nelatvieši: raidīt nelatviešiem etniskās kultūras satura masu komunikācijā.

- **Trūkums: nav parādīta cēloņsakarība starp lejupejošo komunikāciju un uzvedību.**

B. Politiskā elite / “iedzīvotāji”: uzlabot civildienesta darbu.

- **Trūkums: nominalizācijas un nelokāmie divdabji dara neiespējamu saprast iecerēto rīcību.**

C. Turīgie / trūcīgie: mudināt brīvprātīgajam darbam (“dots devējam atdosies”).

- **Trūkums: sadarbība reducēta uz palīdzības sniegšanu tiem, kuri paši nevar sev palīdzēt.**

NAP2027: ezoterisks diskurss

[tāds, ko spēj uztvert, saprast, izskaidrot tikai daži izredzētie]

UZDEVUMS [426]

Tiesiskuma [apziņas?] un demokrātiskas valsts apziņas stiprināšana [paaugstināt stiprību] sabiedrībā,

- **Vai tomēr panākt, ka institūcijas strādā labi?**

APSTĀKĻI ?

- **īstenojot sabiedrības pilsonisko izglītību,**
 - **Nevis amatpersonu? Varbūt esošās zināšanas atbilst negatīvai pieredzei?**
- **nodrošinot Latvijas tiesību sistēmas [kādas ir sastāvdaļas?] sabalansētu [=samērīgs, vienotība starp sastāvdaļām] attīstību [= jaunas kvalitātes rašanās, pāreja augstākā pakāpē, plašāka apjoma sasniegšana, pilnveidošanās] (tostarp cilvēktiesību ievērošanu iepretī inovācijām un tehnoloģiju radītajām izmaiņām),**
 - **Varbūt pieņemt pragmatiskus, argumentētus lēmumus, pamatoti interpretējot likumu normas?**
- **mazinot birokrātiju un uzlabojot normatīvo aktu kvalitāti un pieejamību.**
 - **Nelokāmie divdabji: apstākļa vārdi, kas apraksta “apziņas stiprināšanas” procesa kontekstu, vai darbības vārdi, kas nosauc pabeigto darbību, t.i. priekšmetu, par kuru indivīds veido apziņu?**

SALĪDZINĀŠANAI

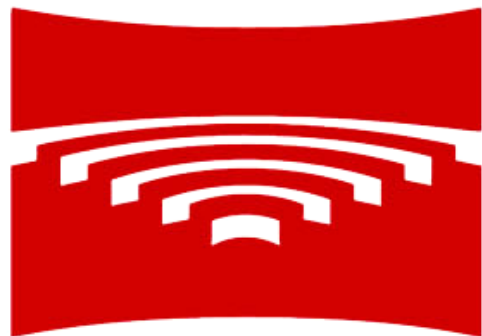
[35] Ikviens no mums ir Latvija, tāpēc, mainoties valstij, mainos arī es un, mainoties man, mainās valsts. Ikviens no mums var ietekmēt to, kāda būs mūsu zeme un tauta ...

NAP2027 analītiski neizšķir

Aģents	indivīds – grupa – sabiedrība ↔	institūcija – valsts
Zināšanas	paša pieredzes mentālie modeļi ↔	vispārinātie sociālie priekšstati
Dienas kārtība	publiskā ↔	mediju – politiskā
Intereses	privātās ↔	kopīgās
Resursi	cīņa par grupas interesēm ↔	apvienošana kopīgām interesēm
Sadarbība	kolektīvā rīcība ↔	brīvprātīgs darbs
Darīt / zināt	rīcība ↔	priekšstati
	AUTONOMIJA ↔	HETERONOMIJA
	PLURĀLISMS ↔	MONISMS

NAP2027 analītiski neizšķir

Aģents	indivīds – grupa – sabiedrība ↔	institūcija – valsts
Zināšanas	paša pieredzes mentālie modeļi ↔	vispārinātie sociālie priekšstati
Dienas kārtība	publiskā ↔	mediju – politiskā
Intereses	privātās ↔	kopīgās
Resursi	cīņa par grupas interesēm ↔	apvienošana kopīgām interesēm
Sadarbība	kollektīvā rīcība ↔	brīvprātīgs darbs
Darīt / zināt	rīcība ↔	priekšstati
	AUTONOMIJA ↔	HETERONOMIJA
	PLURĀLISMS ↔	MONISMS

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

Andris Bruģis. Kontakti: tel. 26314926 Andris.Brugis@rsu.lv

- 1 B.Rivža • Assessing the digitalisation process in small and medium-sized businesses.
- 2 S.Kruks •
- 3.I.Dovladbekova, A.Berķe-Berga • Citizen involvement in entrepreneurship: opinion and opportunities in Latvia.
- 4.K.Mārtinsone, S.Šuriņa Trust indicators for different latvian population age groups: framework of the social capital concept.
- 5.S.Vasiļjeva • Manifestation of bridging and bonding social capital: it's role in building reciprocity, involvement and security.
- 6. J.Bierne, K.Mārtinsone • Assotiation between screening options usage and institutional trust among latvian population.
- 7.K.Rolle • Between the state and family: households' socioeconomic viability in countryside.
- 8. T.Lāce, R.Rungule, S.Senķāne • • Individual capabilities and views on solidarity, inequality and trust in Latvian society.
- 9.D.Kalniņa The perception of oneself as an autonomous individual – a factor contributing to social activity.
- 10. L.Rudzīte, K.Mārtinsone • Predicting factors of the trust in mass media.
- 11. D.Kalniņa, S.Senķāne • Use of factor analysis to determine the latent structure of the interrelation of the self, agency and corporate agency concepts

NAP2027 analītiski neizšķir

indivīds – grupa – sabiedrība \leftrightarrow valsts

personiskās pieredzes mentālie modeļi \leftrightarrow vispārinātie sociālie priekšstati

publiskā \leftrightarrow mediju – politiskā dienas kārtība

privātās intereses \leftrightarrow kopīgās intereses

cīņa par resursiem grupas interešu labā \leftrightarrow resursu apvienošana kopīgo interešu labā

kolektīvā rīcība \leftrightarrow brīvprātīgs darbs

rīcība \leftrightarrow priekšstati

AUTONOMIJA \leftrightarrow HETERONOMIJA

PLURĀLISMS \leftrightarrow MONISMS

NAP2027 analītiski neizšķir

indivīds – grupa – sabiedrība \leftrightarrow valsts

personiskās pieredzes mentālie modeļi \leftrightarrow vispārinātie sociālie priekšstati

publiskā \leftrightarrow mediju – politiskā dienas kārtība

privātās intereses \leftrightarrow kopīgās intereses

cīņa par resursiem grupas interešu labā \leftrightarrow resursu apvienošana kopīgo interešu labā

kolektīvā rīcība \leftrightarrow brīvprātīgs darbs

rīcība \leftrightarrow priekšstati

AUTONOMIJA \leftrightarrow HETERONOMIJA

PLURĀLISMS \leftrightarrow MONISMS